

FYLKESMANNEN I HEDMARK
Sosial- og helseavdelingen

Saksbehandler, innvalgstelefon
Bente Nygaard Lindstad, 62 55 11 35

Vår dato
29.04.2011
Arkivnr.
008

Vår referanse
2011/1146
Deres referanse

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
Pb 8036 Dep
0030 OSLO

BARNE-, LIKESTILLINGS- OG
INKLUDERINGSDEPARTEMENTET

Saksnummer: 710

Dato: 2/5-2011

Saksnummer: 29100193-73

HØRINGSUTTALELSE FRA FYLKESMANNEN I HEDMARK
FORSLAG TIL BOSETTINGSORDNING FOR FLYKTNINGER MED
MÅL OM RASKERE BOSETTING

Fylkesmannen i Hedmark er enig i at det er viktig å få bosatt flyktninger så raskt som mulig, og at bosettingsordningen vurderes for å nå de tidsmål for bosetting som er satt på hhv 6 måneder og 3 måneder etter innvilget opphold. Begrunnelsen for dette må ses i perspektiv av flyktingenes helse i vid forstand, samt muligheter for integrering i det norske samfunnet på en så god måte som mulig. I et slikt perspektiv blir det viktig også å se på flyktingenes totale saksbehandlingstid, inkludert saksbehandlingstida hos UDI. Det som er interessant i forhold til helse og integrering av flyktninger, er den totale tida det tar fra ankomst til Norge og fram til bosetting i kommunen. Dette er et langt vesentligere moment enn tida fra innvilget opphold og fram til bosetting i kommunen.

Fylkesmannen i Hedmark ser det ikke som naturlig at fylkesmannen skal tildeles en slik beordrende og instruerende rolle overfor kommunene som Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet foreslår ved endring av dagens ordning. En slik inngripen gjør noe alvorlig med det kommunale selvstyret da det faktisk legger opp til at fylkesmannen kan instruere kommunene på vegne av staten. Fylkesmannen har i dag ingen instruksjonsmyndighet overfor kommunene.

Under følger tilbakemeldinger knyttet til de konkrete punkter og sider i høringsbrevet om forslag til endring i dagens ordning:

VI: Forslag til endringer i dagens ordning

Dette punktet berører forhold som gjelder kommunalt selvstyre versus nasjonale målsettinger og fylkesmannens rolle i arbeidet med bosetting av flyktninger.

”Målsettinger” s. 10 og 11

Prinsippet om statlig tilvising av flyktninger:

Alle borgere av Norge bor i en kommune. Flyktninger som er innvilget opphold kan ikke bo i ”Staten”. Det er derfor nødvendig at kommunene tar ansvar for bosetting. Erfaringene hittil viser at kommunene gjør det, til tross for at bosettingen av ulike årsaker ikke går så raskt som ønskelig.

Fylkesmannen samhandler med kommunene om å finne de gode løsningene i saker på våre oppgaveområder. Dersom det ikke finnes gode løsninger regionalt, tas det opp med sentrale myndigheter. Fylkesmannen får en uheldig rolle som rokker ved det kommunale selvstyret, dersom fylkesmannen skal instruere kommunene på vegne av staten ved å tilvise flyktninger. Avveining mellom hovedmålet med rask bosetting og det kommunale selvstyret er ikke drøftet i det hele tatt i høringsbrevet. Etter vårt syn bryter det som er foreslått med en grunnleggende struktur i norsk forvaltning. Dette er meget uheldig.

Fylkesmannen i Hedmark kan ikke se at vi er tjent med å foreta bosetting på en slik måte. Både flyktninger, kommuner, fylkesmannen og staten vil komme uheldig ut av dette, jf innspill i punktene under.

Hvilke konkrete personer den enkelte kommune skal bosette:

I høringsbrevet framgår det at det går veldig mye tid og ressurser hos IMDi ift å motivere, oppfordre og forhandle med kommunene om hvilke enkeltpersoner de skal bosette. Fylkesmannen i Hedmark er av den oppfatning at IMDi må kunne bestemme hvilke enkeltpersoner som skal bosettes i kommunene, etter at kommunene har fattet vedtak om antall. Det forutsettes imidlertid at IMDi hensyntar kommunens ønsker og innspill i forbindelse med vedtak om bosetting, og at det er foretatt en helhetsvurdering av kommunens tjenestetilbud og bosettingsevne. Det forutsettes også at kommunen får alle relevante opplysninger i saken for å kunne gjøre en god nok jobb, jf våre merknader under pkt 2.

Pkt. 1 side 11

"Nasjonalt utvalg for mottak og bosetting av flyktninger" fastsetter hvor mange flyktninger kommunene totalt skal anmodes om å bosette kommende år, og fordeler behovet fylkesvis.

Fylkesmannen i Hedmark har ingen innvendinger til videreføring av dagens mandat og sammensetning av det nasjonale utvalget for mottak og bosetting av flyktninger, og er enig i at det er viktig at bosettingsbehovet blir vurdert så godt og realistisk som mulig. Dersom det skulle oppstå et behov for tilleggsanmodninger, er Fylkesmannen i Hedmark enig i at kommuner *anmodes* om å ta imot økt kvote. En praksis med tilvisning vil kunne oppleves som pålegg og tvang og er i strid med fylkesmannens rolle. Tilvisning vil kunne bidra til at målet om raskere bosetting nås, men dette kan gi bosettingskommunen nye og store utfordringer vedrørende kvalitet og kapasitet – utfordringer som det ikke er rom for å takle på kort sikt.

Pkt. 2 side 11 og 12

Fastsettelsen fra nasjonalt utvalg oversendes KS i fylket som lager forslag til fordeling på kommunene i fylket med IMDI som sekretariat.

Fylkesmannen i Hedmark har ingen kommentar til forslaget om endret oppgavedeling mellom KS og IMDi.

I tredje avsnitt er det tatt inn en formulering om at kommunene ikke kan knytte betingelser eller vilkår til sine vedtak om bosetting. Fylkesmannen i Hedmark mener at kommunene må kunne forlange at de får alle nødvendige og tilstrekkelige opplysninger om flyktningene, slik at det kan være forutsigbart hva som vil kreves av økonomiske utgifter og praktisk tilrettelegging.

I Hedmark er det eksempel på en kommune som har hatt store ekstra utgifter pga mangelfulle opplysninger om familiens behov/krav i forkant av bosettingen.

Utgifter i tilknytning til bosetting og integrering – som går utover det som er definert til å ligge innenfor integreringstilskuddet – må kompenseres.

Forholdet mellom flyktningers rettigheter i det norske samfunnet og kommunenes plikter må være tydelig for alle parter – også de som bosettes.

Pkt. 3 side 12

Dersom alle kommuner i et fylke er enige i forslaget til fordeling, gjennomføres bosettingen deretter. Dersom det er uenighet om fordelingen innen et fylke, innkaller fylkesmannen i det angjeldende fylke kommunene som er blitt anmodet om å motta flyktninger til et møte om saken for at kommunene i fylket skal bli enige om fordelingen.

Alle kommuner bør i utgangspunktet bidra til å oppfylle den nasjonale målsettingen for bosetting av flyktninger. Imidlertid kan det være lokale forhold som gjør at tidspunkt og kvote vil passe bedre/mindre bra. En vellykket bosetting og integrering krever mye lokal tilrettelegging (kunnskap, boliger og opplæringsstilbud).

Med utgangspunkt i det kommunale selvstyret og ansvaret for egen økonomi og tjenestetilbud, bør et begrunnet nei til bosetting (for et gitt tidsrom) respekteres.

Fylkesmannen i Hedmark mener at fylkesmannen ikke bør gis en rolle som mekler mellom kommunene på dette saksområdet. Dette er et område hvor fylkesmannen ikke har faglig innsikt, og gjennom høringsforslaget er det heller ikke lagt opp til det. Dermed er det ikke naturlig med en meklerrolle for fylkesmannen.

Pkt. 4-6 side 12-13

Om fylkesmannens tilvisningsmyndighet

Med bakgrunn i vurderingen gjort ovenfor bør ikke fylkesmannen gis noen rolle med å tilvise flyktninger til kommuner som ikke ønsker/kan ta imot flyktninger på det aktuelle tidspunktet.

Pkt. 7 side 13

Kommunene skal gis rimelig tid (inntil 3 mnd) til å forberede seg på å motta flyktingene...

Kommunene bør ha såpass lang tid for å rekke å gjøre jobben sin. Fylkesmannen i Hedmark antar at kommunene bosetter raskere når de ser at de har anledning til det, og at kommunene vil gjøre sitt beste for rask bosetting av enslige mindreårige flyktninger.

Pkt. 8 side 13

Om avkorting av integreringstilskudd og forslag om at fylkesmannen kan leie boliger til flyktingene i kommunen

Ved å foreslå avkorting i integreringstilskuddet, ser det ut som Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet oppfatter at kommunene bevisst trenerer bosetting, og at det ikke skyldes mangel på boliger. Fylkesmannen i Hedmark ser avkorting av integreringstilskuddet som en ren straff til kommunene, uten at vi kan se at det med sannsynlighet vil føre til raskere bosetting. Hvis resultatet likevel blir raskere bosetting, ser Fylkesmannen i Hedmark en fare for at flyktingene kan bli bosatt i boliger som ikke er

egnet, kun for å rekke en tidsfrist. Dette kan i neste omgang få uheldige konsekvenser for flyktningene.

Bosetting av flyktninger er en kommunal oppgave. Det er nettopp det å finne egnede boliger som er den største utfordringen ved bosetting, og som har en konsekvens i forhold til tidsfrister og antall som kan bosettes. I mange tilfeller må kommunene kjøpe eller bygge boliger, siden det ikke finnes tilstrekkelig med boliger i alle kommuner. Fylkesmannen i Hedmark mener det er urealistisk å tro at fylkesmannen vil få tilgang på boliger som kommunen eller flyktningene ikke får leie og ser det ikke som naturlig at fylkesmannen skal få denne oppgaven. Dersom fylkesmannen skulle få en slik oppgave, ville det også kreve bemanningsressurs. Kommunene har dessuten kompetanse på dette området som fylkesmannen mangler, blant annet ift hvilke områder i kommunen som egner seg for bosetting av flyktninger ut fra kommunens totale boligsituasjon og den enkelte flyktnings behov.

Fylkesmannen i Hedmark mener at et økt fokus på virkemidler fra statlige myndigheter som gjør det mulig for kommunene å skaffe boliger, vil være en bedre løsning enn bruk av tvang. Husbankens boligsosiale utviklingsprogram og Husbankens øvrige virkemidler er gode eksempler på slike virkemidler.

Pkt. 9 side 13 og 14

Rett og plikt til introduksjonsprogram, tjenester etter sosialtjenesteloven og lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen

Fylkesmannen i Hedmark mener at alle flyktninger som bosettes, uavhengig av hvem som fatter vedtaket om bosetting, må gis samme rettigheter og plikter.

Generelt til punkt VI:

Fylkesmannen i Hedmark finner hele konstruksjonen underlig, da det er IMDi og KS som skal kjøre prosessen, mens fylkesmannen skal inn dersom de ikke finner løsninger ad frivillig vei. Fylkesmannen får derfor en helt uvanlig rolle og vil ikke kunne bygge opp mye kompetanse, men skal ha de vanskeligste oppgavene. Det er viktig å bestemme seg for hvilken instans som skal være myndighet på regionalt nivå, og ikke ha to statlige regionale organ med myndighet på området. I forhold til integreringsområdet er det valgt direktoratsorganisering på regionalt nivå, og da må oppgavene også legges dit.

VII: Økonomiske og administrative konsekvenser av endringer i ordningen

Økonomiske konsekvenser

Fylkesmannen i Hedmark er sterkt uenig i at den foreslåtte omlegging av bosettingsmodellen innebærer en administrativ forenkling og effektivisering som kan gjennomføres innenfor gjeldende budsjettammer for fylkesmannsembetene og IMDi. Det er påpekt at IMDi bruker nesten all sin tid på bosetting og ikke får tid til å bistå og veilede kommunene i integreringsarbeid. Fylkesmannen i Hedmark anser det urimelig å forvente at en endring i ordningen skal frigjøre tid for IMDi. Dersom fylkesmannen likevel skulle bli pålagt nye oppgaver som beskrevet i høringsbrevet, må dette i det minste kompenseres gjennom økt bevilgning.

Administrative konsekvenser – pkt 1 og 2

Introduksjonsloven § 2 må endres i samsvar med forslaget hvis resultatet av høringen blir slik at det opprettes en ny kategori flyktninger - de som blir tilvist av Fylkesmannen.

Med hilsen

Anne Kathrine Fossum
fungerende fylkesmann

Ellen Trosvik
seksjonssjef

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes ut uten signatur.